

Kot poet narode ne pozna Koljcov v svoji pesmi — „tendence“. Kar vidi in kar čuti, to pove. Odtod tista čudovita realitika, s katero je narisal kmetsko življenje trpečega ruskega kmeta — krestjana. Dočim Nekrasov in Nikitin gledata samo topo trpljenje na razoranih obrazih, samo srd v pesteh in brezmiselno bojazen v prsih, pozna Koljcov tudi sladkosti dela in truda in blagoslavlja roko, ki orje in seje in žanje. Nekrasov je pisal z neprikrito tendenco („Komu je v Rusiji živeti lahko?“) — poet Koljcov piše in poje kakor prasol, ki ne ve, zakaj žgoli, in vendar žgoli. Vsled tega so njegove pesmi silno velike važnosti za resnično proučevanje žitja in bitja ruskega prostega ljudstva — važnejše nego dela poznejših realistov, ki so, kličeč po reformah,

FR. ROPRET (RADOVLJICA)

odkrivali le rane in so molčali o zdravih udih na narodnem telesu.

Tudi Koljcov pozna grenkost dela. A delo ne uniči njegovega kmeta, ki je „potrpežljiv in prav na vse pripravljen“. Njivo ljubi in zato se mu ona smehlja „na vse strani“ in mu daje upanje na bogato žetev. Veselo se ozira „na gumno (pôd), na skirdi (svisli)«, in nič malodušnosti, nič bolesti ni v njegovi duši. Ko je žetev končana, tedaj se prične „sladek oddih na težkih snopih“, in hvaležno

sveča zagori
v hiši kmetovi
pred ikono
Božje Matere.

Apologija dela! Apologija upanja in moči in življenjske energije! — To ni ljudstvo, kakor ga riše Nekrasov, ki zavida za življenje gosposkega psa, ampak so junaki, ki se vesele truda in znoja in v

njem najdejo svojo srečo in svoj ponos. Kako zmerja Koljcov kmeta-lenuha?

Kaj, ti kmetič, še spiš?
Vesna na dvoru je, glej!
Pridni sosedi že z delom
zdavnaj pričeli so.

Vstani, vzdrami se, hój,
pa prevdari svoj stan:
kaj bi bil? kaj si zdaj?
kaj se tvoja je last?

Primerimo pa s kmetom Koljcovim Gorkega „junake“ — bosjake —, ki proslavljajo brezdelje in žive v potepuštvi! Niso si izvolili takega življenja, ker jim manjka prilike do dela, ampak ker jim manjka volje in moči. Koljcovov kmet govori naspotno, da se bo trudil in pehal, dokler bo živela „moč in sila“ v njegovih mišicah in „duša v njegovem telesu“. On zaupa v svojo veliko moč in si upa kljubovati tudi najhujši „dolgi“ (usodi). — Najlepša visoka pesem dela, upanja in moči, kar jih je zapisalo prasolovo pero, je njegov „Kosec“, ki govori o sebi:

V nesrečen sem dan,
v usoden sem čas,
brez srajčke sem se
porodil na svet,
a pleča imam
pa širja ko ded.¹

Toda vkljub zli dalji koraka junak na široko step s koso na rami, prisluži si „zlato mošnjo“ in županovo hčer Grunuško.

Ne smemo pa prezreti pri Koljcovu neke vrste fatalizma, ki se je ukoreninil v njegovi duši; s slepo srečo se vrže v življenje, pa naj mu prinese srečo ali gorje, njemu je vseeno. Naj se zgodi, kakor je usojeno.

Z doma pojdem v svet,
kamor kaže pot,
in pričnem živeti,
kjer veli mi Bog.

Povsod v ljudskem življenju in mišljenju se zrcali tak fatalizem, ki je kolikortoliko utemeljen. Tudi Koljcov je v tem pogledu sledil ljudski misli — narodni pesmi. Tako-le poje:

Pot življenja ni kot
polje bi premeril,
skrb ni kakor megla,
ki spodi jo veter.

Samo v srcu slutiš:
pride tiho k tebi,
s tabo roko v roki
hodi in se vozi.

Beda, ne nevihta —
stresa težke gore,
hodi iznenada
in pogublja slepo.

Bol in grenka žalost
srce ti razjeda,
ves tvoj trud zaman je
prav nikjer uspeha.

Ne uideš jezi
njeni na drsalkah:
v čistem polju najde,
v lesu te poišče.

To — pobila toča,
to — požrl plamen...
Siromak si, revček,
vsakomur na poti.

¹ Gl. Vesel-Aškerc „Ruska antologija“, str. 181.